

Izmaiņas komercsabiedrību REORGANIZĀCIJAS procesā

Jau iepriekšējā žurnāla numurā vērsām uzmanību, ka 2023. gada 1. jūnijā stājas spēkā grozījumi Komerclikumā, kas nodrošina nacionālā reorganizācijas procesa efektivitāti.

Arī zvērinātu advokātu biroja COBALT rīkotajā vebinārā „SVARĪGĀKĀS IZMAIŅAS KOMERCSABIEDRĪBU REORGANIZĀCIJAS PROCESĀ” skaidroja, ka jaunie reorganizācijas sadaļas grozījumi paredz to, ka nacionālais reorganizācijas process ir vienkāršots un laika ziņā būtiski saisināts.

Galvenais iemesls, kāpēc ir saisināts reorganizācijas process – kreditoru aizsardzības pasākumi ir pārcelti uz brīdi, kad stājas spēkā reorganizācija, skaidroja **DIĀNA ZEPA**, ZAB COBALT zvērināta advokāte. Otrs iemesls, kas ļauj samazināt nacionālo reorganizācijas procesa garumu, ir tas, ka lēmumu par reorganizāciju var apstrīdēt mēneša laikā pēc tā pieņemšanas iepriekšējo trīs mēnešu vietā. Nacionālā reorganizācijas procesa ietvaros būtiskas izmaiņas attiecas uz pārveidošanas procesu.

Pārrobežu reorganizācija

Pārrobežu reorganizācijas procesā būtiskas izmaiņas ir skārušas reorganizācijas dokumentu saturu. „Ir ļoti laicīgi jāsāk domāt un plānot pārrobežu reorganizāciju,” uzsvēra D. Zepa. „Tas ir saistīts ar to, ka vajadzētu izlemt, vai dalībnieki piekritīs, ka tiek veikts revidenta vērtējums reorganizācijas līgumam. Ja dalībnieki vienbalsīgi nenolemj, ka viņi atsakās no šīs prasības, tad uzreiz ir jādomā par prospekta gatavošanu, jo šādā gadījumā prospektā ir jānorāda visu iesaistīto sabiedrības daļu tirgus vērtība. Savukārt tirgus vērtība ir nosakāma ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms reorganizācijas līguma izsludināšanas.”

Pārrobežu reorganizācijas procesā liela uzmanība ir vērsta uz kreditoru, dalībnieku un darbinieku iesaisti. Protī, vienlaikus ar reorganizācijas līguma izsludināšanu sabiedrība sniedz ne tikai paziņojumu kreditoriem, kuri tiek uzacīnāti pieteikt savus prasījumus, bet tiek izsludināts arī paziņojums jeb uzaicinājums kreditoriem, dalībniekiem un darbinieku pārstāvjiem sniegt viedokli par reorganizācijas līgumu.

Pārrobežu reorganizācijas procesā jaunums ir tas, ka šādā veidā sabiedrības var reorganizēt ne tikai apvienošanas ceļā, bet sabiedrības var reorganizēt arī tās sadalot vai pārveidojot.

Likums nosaka, ka pārrobežu reorganizācija ir reorganizācija, kurā iesaistītas sabiedrības, no kurām vismaz viena ir reģistrēta Latvijā, bet pārējās – saskaņā ar citas dalīvalsts tiesību aktiem.

Apvienošanas nianes

D. Zepa reorganizācijas apvienošanās procesā vērsa uzmanību uz izmaiņām, kas ir atšķirīgas no līdzšinējā regulējuma. Protī, reorganizācijas process līdz šim sākās ar reorganizācijas līguma projekta izsludināšanu. Jaunās izmaiņas paredz, ka apvienošanās process var sākties ar jau parakstīta

reorganizācijas līguma izsludināšanu.

Līdz šim dažādos pārrobežu reorganizācijas procesos bija iesaistītas dažādas valstis, un katrā no tām ir sava specifisks regulējums. Piemēram, Igaunijā reorganizācijas process sākas ar reorganizācijas līguma parakstīšanu un tikai pēc tam izsludināšanu un apstiprināšanu dalībnieku sapulce. Līdz ar to šāds jauninājums palīdzēs tieši pārrobežu reorganizācijas procesos salāgot tās darbības un solus, kas ir veicami katrā valstī atsevišķi.

Otrs jaunums ir saistīts ar reorganizācijas projekta līguma grozīšanu. Ja līdz šim reorganizācijas līguma projekta, kas jau bija izsludināts, bija veikti kādi grozījumi, reorganizācijas process bija faktiski jāsāk no jauna. Patlaban likumdevējs ir atlāvis situāciju: ja grozījumi reorganizācijas līgumā tiek veikti līdz dalībnieku sapulcei, kura pieņem lēmumu par reorganizāciju, šādi grozījumi atkārtoti nav jāizsludina un jāiesniedz komercregistra iestādei. Protams, ir jāņem vērā tas, ka ar šādiem grozīju-

prospektā nav jāatreferē reorganizācijas līguma noteikumi, tomēr tie ir jāizskaidro. Turklat ir jāizskaidro gan reorganizācijas tiesiskie, gan saimnieciskie aspekti, kā arī reorganizācijas ietekme uz sabiedrības turpmāko darbību.

Reorganizācijas prospekte ir būtisks dokuments gan pašiem dalībniekiem, gan darbiniekiem. Turklat gadījumā, ja revidents sniegs atzinumu par reorganizācijas līgumu, viņš atzinuma sagatavošanā izmanto arī reorganizācijas prospektā sniegto informāciju. Tāpēc ir noteikti jāpadomā par informācijas apjomu un paskaidrojumiem, kas tiek sniegti reorganizācijas prospektā.

Savukārt revidētā atzinuma būtiskākais mērķis pēc jaunā regulējuma ir noteikt un izvērtēt, vai sabiedrības noteiktais atlīdzības apmērs dalībniekiem, daļu apmaiņas koeficients un piemaksu liebums uzskatāms par atbilstošu.

Revidēta atzinums ir vairāk vērts un domāts dalībnieku vajadzībām. Tā kā kredi-

Ja grozījumi reorganizācijas līgumā tiek veikti līdz dalībnieku sapulcei, kura pieņem lēmumu par reorganizāciju, šādi grozījumi atkārtoti nav jāizsludina un jāiesniedz komercregistra iestādei.

DIĀNA ZEPA
ZAB COBALT
zvērināta
advokāte

miem vispārējā kārtībā ir jāiepazīstina visi dalībnieki pirms dalībnieku sapulces.

Savukārt, ja grozījumi reorganizācijas līgumā ir nepieciešami pēc tam, kad dalībnieku sapulce ir pieņēmusi lēmumu par reorganizāciju un apstiprinājusi reorganizācijas līgumu, tad gan reorganizācijas process atsākas no jauna, un grozītais reorganizācijas līgums ir jāiesniedz Uzņēmumu reģistrā un ir jāizsludina atkārtoti.

Toru aizsardzības pasākumi ir pārceļti pēc reorganizācijas spēkā stāšanās, tad revidētā atzinumā vairs nav jāvērtē, vai reorganizācija var radīt zaudējumus kreditoriem vai nevar.

Kad reorganizācijas lēmumu nevar apstrīdēt

Viens no iemesliem, kāpēc nacionālais reorganizācijas procesa termiņš ir saisināts, ir tas, ka reorganizācijas lēmuma apstrīdēšanas termiņš ir saisināts no trīs mēnešiem līdz vienam.

Turklāt likumā ir noteikti iemesli, kad reorganizācijas lēmumu nevar apstrīdēt. Protī, ja dalībnieks nepiekrit daļu apmaiņas koeficientam vai piemaksu daļu atpirkšanu. Savukārt pārrobežu reorganizācijas procesā jaunums ir, ka ir jānorāda ziņas par kreditoriem pieejamiem nodrošinājuma līdzekļiem.

Pārmaiņas ir skārušas arī reorganizācijas prospektu, salāgojot normatīvo regulējumu ar pārrobežu direktīvas prasībām. **Reorganizācijas prospekts ir ieguvīs reorganizācijas līguma izskaidrojošā dokumenta statusu.** Līdz ar to informācijas klāsts, kas ir jānorāda prospektā, ir krietni plašāks, nekā līdz šim. Reorganizācijas

Ja dalībnieks nepiekrit daļu apmaiņas koeficientam, viņš var prasīt vienreizēju papildu samaksu. Līdzīgi arī par atlīdzības apmēru.

Šo izmaiņu galvenais mērķis: lai nekādā veidā neietekmētu reorganizācijas spēkā esamību un šī procesa pagarināšanu.

Ilustrācija: Arvis Vilka

Foto no ZAB COBALT arhīva

► Atlīdzības noteikšana

Runājot par atlīdzību dalībniekiem, kas neiekrit reorganizācijai un vēlas, lai sabiedrība atpērk viņa daļas, Komerclikums noteic, ka šādai atlīdzībai ir jābūt taisnīgai un pamatotai. Tomēr likumā nav ietverti kritēriji, kā šāda atlīdzība būtu nosakāma, bet pamatpienēmums ir tāds, ka tai ir jāatbilst tirgus vērtībai.

Atlīdzība ir jānosaka jau reorganizācijas procesa sākumā. Protī, tai ir jābūt atainotai reorganizācijas līguma projektā. Par to, kāds būs šīs atlīdzības apmērs, dalībnieki var vienoties savā starpā. Ja atlīdzība nav nosakāma tik vienkārši, var pieaicināt ekspertu. Noteikti ir jāņem vērā gan sabiedrības finanšu situācija, gan dalībnieku skaits un dalībnieku līdzdalības apmērs kapitālā.

Jā dalībnieks ir iebildis pret reorganizāciju un lūdzis atpirkta daļa, tad terminš šādai daļai atpirkša-

saka, ka kreditoram ir jāpierāda, ka reorganizācija apdraud tā prasījuma apmierināšanu.

Savukārt nodrošinājumiem, ko sniedz sabiedrība, ir jābūt samērīgiem, ievērojot sabiedrības finanšu stāvokli. Nevarētu būt situācija, ka nodrošinājuma sniegšana vienam kreditoram varētu radīt maksānespējas riskus pašai sabiedrībai, vai arī radīt risku, ka netiks apmierināti citu kreditoru prasījumi.

Kreditoram ir tiesības celt tiesā prasību par nodrošinājumu, ja sabiedrība nav nodrošinājusi kreditora prasījumu vai sniegtais nodrošinājums nav atbilstošs. Prasība ceļama viena mēneša laikā no dienas, kad sabiedrība nodrošinājusi kreditora prasījumu, vai, ja sabiedrība nav sniegusi nodrošinājumu, – viena mēneša laikā pēc 351. panta trešajā daļā norādītā termiņa notecejuma.

Sadalīšana

Sadalīšanas procesā sadalāmā sabiedrība nodod

Reorganizācijas procesā reorganizējamās sabiedrības dalībnieki klūst par dalībniekiem iegūstošajās sabiedrībās. Tas attiecas arī uz sadalīšanas procesu.

nai ir viens mēnesis pēc lēmuma par reorganizāciju pieņemšanas.

Kreditoru prasījumi

Reorganizācijas procesu un ilgumu ietekmē kreditoru aizsardzības pasākumi, kuri ir pārnesti uz brīdi pēc reorganizācijas stāšanās spēkā. Vienlaikus ar pieteikumu par reorganizācijas pabeigšanu sabiedrības iesniedz arī paziņojumu ar uzaicinājumu kreditoriem pieteikt savus prasījumus.

Komerclikums vairs nenosaka, ka ir nepieciešama individuāla informēšana, nav vajadzīga arī publikācija *Latvijas Vēstnesi*. **Uzaicinājumu kreditoriem pieteikt prasījumus publiskos komercregistrā iestāde savā īmeklā vietnē.**

Kreditora prasījuma pieteikšanas termiņš ir viens mēnesis pēc šadas publikācijas. Savukārt nodrošinājums ir sniedzams triju mēnešu laikā pēc reorganizācijas spēkā stāšanās. Arī šai sakarā ir zināmi kvalificējoši apstākļi, kad kreditors var pieteikt savu prasījumu. Protī, prasījuma tiesībām ir jābūt pastāvējūšam līdz brīdim, kad ir pieņemts lēmums par reorganizāciju.

Kreditoram ir jābūt pieteikušam savu prasījumu noteiktajā termiņā. Izmaiņas Komerclikumā no-

savu mantu vienai vai vairākām sabiedrībām, kas ir iegūstošās sabiedrības sašķelšanas vai nodalīšanas celā, skaidroja **VADIMS ZVICEVIĀCS**, ZAB COBALT jurists. Sašķelšanas gadījumā sadalāmā sabiedrība nodod savu mantu divām vai vairākām iegūstošām sabiedrībām. Rezultātā sadalāmā sabiedrība beidz pastāvēt bez likvidācijas procesa.

Nodalīšanas gadījumā sadalāmā sabiedrība nodod daļu savas mantas vienai vai vairākām iegūstošām sabiedrībām. Sadalāmā sabiedrība šī procesa ietvaros pēc reorganizācijas turpina pastāvēt. Turklat jāatzīmē, ka iegūstošā sabiedrība var būt gan pastāvoša, gan jaundibināma sabiedrība.

Reorganizācijas procesā reorganizējamās sabiedrības dalībnieki klūst par dalībniekiem iegūstošajās sabiedrībās. Tas attiecas arī uz sadalīšanas procesu.

Taču līdz ar izmaiņām Komerclikumā no 1. jūnija tiek pieļauta atkāpšanās tieši sadalīšanas procesā no šī vispārējā principa. Protī, ja visi dalībnieki tam piekrīt, ir iespējams vienoties par citādāku dalībnieku sastāvu iegūstošajās sabiedrībās. Kāpēc tas ir zīmīgi? Tas paredz „izstāšanās tiesības”, kas nozīmē arī tiesības uz atlīdzību visiem dalībniekiem, kas ir balsojuši pret reorganizācijas lēmuma

pieņemšanu un izteikuši vēlmi sabiedrībai atpirkta viņu daļas iegūstošajā sabiedrībā.

Varēja vispār nesaņemt atlīdzību

Iepriekšējā reorganizācijas kārtība paredzēja to, ka nodalīšanas gadījumā par jaundibināmās sabiedrības dalībnieku varēja klūt tikai tie sadalāmās sabiedrības dalībnieki, kuri nobalsojuši par reorganizācijas lēmumu var rakstveidā izteikuši savu vēlmi par tādiem klūt. Līdz ar to nodalīšanas gadījumā par jaundibināmās sabiedrības dalībniekiem varēja klūt tikai aktīvākie dalībnieki, respektīvi, tie, kas ir piedalījušies lēmumu pieņemšanas procesā un aktīvi izrādījuši vēlmi klūt par dalībniekiem arī iegūstošajā sabiedrībā.

Tas arī nozīmēja, ka sadalāmās sabiedrības daļnieks, kurš neklūst par iegūstošās sabiedrības daļnieku, faktiski nebija tiesīgs saņemt atbilstošu

sadalāmai sabiedrībai ir jāiesniedz komercregistrā iestādei pieteikums par jaundibināmas iegūstošās sabiedrības ierakstīšanu komercregistrā kopā ar reorganizācijas pieteikumu.

Pārveidošana

Būtiskas izmaiņas līdz ar Komerclikuma grozījumiem ir piedzīvojis sabiedrības pārveidošanas process, uzsvēra **GATIS FLINTERS**, ZAB COBALT partneris, zvērināts advokāts. Komerclikuma 337. pantā noteikta pārveidošanas definīcija – pārveidošana ir process, kurā sabiedrība maina sabiedrības veidu, saglabājot savu tiesību subjekta statusu. Viņš akcentēja, ka, pieņemot lēmumu par pārveidošanu, netiek radīts jauns tiesību subjekts – **mērķis ir mainīt sabiedrības veidu, nevis dibināt jaunu sabiedrību.**

Nemot vērā, ka pārveidošanas procesā ir iesaistīta tikai viena sabiedrība, tad pamatlēmums,

VADIMS
ZVICEVIĀCS
ZAB COBALT
jurists

Foto no ZAB COBALT arhīva

Pārveidošana ir process, kurā sabiedrība maina sabiedrības veidu, saglabājot savu tiesību subjekta statusu.

atlīdzību par savu daļu iegūstošajā sabiedrībā, jo viņam dalas iegūstošajā sabiedrībā vispār nepieņemās.

Tā kā nodalīšanas gadījumā daļa no sadalāmās sabiedrības tiek nodota citai sabiedrībai, tad samazinās arī sadalāmās sabiedrības aktīvi un pasīvi šajā daļā. Varēja rasties situācija, ka šīs daļas apmērā samazinājās mantiskais stāvoklis tiem sadalāmās sabiedrības dalībniekiem, kuriem netika piešķirtas iegūstošās sabiedrības daļas. Līdz ar izmaiņām Komerclikumā šādi gadījumi tiks novērsti.

Joprojām ir spēkā noteikums, ka nodalīšanas gadījumā par vienīgo iegūstošo sabiedrības dalībnieku var klūt arī sadalāmā sabiedrība, kas ļauj izveidot pakārtotu grupas sabiedrības struktūru.

Sadalīšanas īpatnības

Komerclikuma grozījumi nosaka, ka sadalīšanas gadījumā visi būtiskie lēmumi par jaundibināmu sabiedrību tiek pieņemti vienlaikus ar lēmumu par reorganizāciju.

Lēmums par reorganizāciju aizstāj jaundibināmas iegūstošās sabiedrības dibināšanas līgumu, kas loti atvieglo procesu.

Iepriekšējais regulējums noteica, ka, dibinot jaunu sabiedrību, sadalīšanas gadījumā jāievēro papildu procedūra. Respektīvi, sadalāmās sabiedrības valdei vajadzēja sasaukt jaundibināmās sabiedrības dalībnieku sapulci, kuras ietvaros tika apstiprināti arī statūti, ievēlētas pārvaldes institūcijas.

GATIS
FLINTERS
ZAB COBALT
partneris,
zvērināts
advokāts

Vebināra atziņas pierakstīja
INESE HELMANE